

Overgang fra grunnskole til videregående opplæring

Hovedfokus: Elever med behov for individuelle
opplæringstilbud og alternativ sluttkompetanse

Statsforvalteren

Tema

- Rettigheter og plikter i ny opplæringslov og opplæringsforskrifta
 - Forarbeidene
 - Felles og individuelle rettigheter
 - Plikter for fylkeskommunen/private videregående skoler og kommunene/private grunnskoler
- Innvirker antatt sluttkompetanse på overgangsarbeidet?
 - Hva er ulikt for elever med mål om full kompetanse og elever med andre mål?
- Når full kompetanse ikke er innenfor rekkevidde – hva da?
 - Alternativ sluttkompetanse – med mål og mening?
- Grep i grunnskolen som kan påvirke vgo.

«Målet er at alle som går inn i videregående opplæring, faktisk blir kvalifiserte til lære plass, arbeid, utdanning og livslang lærling, noe forslaget om utvidede rettigheter kan bidra til»

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 57 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om grunnskoleopplæringa og den
vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Statsforvalteren

Forarbeider til opplæringsloven

Det viktigste er at den enkelte er i et videregående opplæringsløp som er rett i forhold til hens forutsetninger eller behov.

De som har opplæringsløp med en planlagt sluttkompetanse på lavere nivå enn studie og yrkeskompetanse, skal beholde retten til opplæring fram mot studie- eller yrkeskompetanse

Dette innebærer **ikke** en forventning om at de som har fullført planlagt grunnkompetanse, skal gå videre mot studie- eller yrkeskompetanse.

RETTIGHETER – VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

- Rettigheter til videregående opplæring – opplæringsloven kap. 5
 - gjelder for alle elever – uavhengig av hva som er realistisk sluttkompetanse
 - retten til omvalg inntil kalenderåret søkeren fyller 19 år
- Inntak til videregående opplæring - opplæringsforskriften kap. 4
 - Rettigheter for alle søkere
 - ✓ Del 1 – Fellesregler
 - Særrettigheter for elever med behov for individuell behandling i inntak
 - ✓ Del 4 og 5 - Poengutregning, individuell behandling og fortrinnsrett

INDIVIDUELL BEHANDLING i inntak til vg1

Opplæringsforskrifta § 4-20

- a) søkjarar som manglar vurdering med karakter i meir enn halvparten av faga på vitnemålet frå grunnskolen
- b) søkjarar som har gått på ein godkjend tiårig grunnskole og har fått vitnemål utan bokstav- eller talkarakterar
- c) andre søkjarar som ikkje har eit samanliknbart karaktergrunnlag
- d) søkjarar som etter ei realkompetansevurdering har fått godkjent meir enn halvparten av faga som krevst for vitnemål etter § 15-26

Fylkeskommunen kan også behandle søkjarar individuelt dersom det ligg føre tungtvegande grunnar og søkjaren har eit særleg behov for det

**Individuell
behandling i
inntaket fordrer
kanskje ekstra
oppmerksomhet i
overgangsarbeidet**

Melde FORTRINNSRETT i inntak til vg1

Opplæringsforskrifta

§ 4-21- fortrinnsrett til eit særlig utdanningsprogram

Gjelder elever som har omfattende behov for tilrettelegging, og kun kan gjennomføre vgo på et særskilt utdanningsprogram .

§ 4-22 – fortrinnsrett til ein skole som er særskilt tilrettelagd

Gjelder søkere som på grunn av sterkt nedsatt funksjonsevne har et særlig behov for å komme inn på en skole som er særskilt tilrettelagt.

Kommunen skal
ikkje seinare enn

1.oktober

(det året eleven er i ferd med
å fullføre grunnskolen)

melde frå til
fylkeskommunen

TRYGG OG GOD OVERGANG

§ 9-5 Opplæringsloven (§ 5-6 Privatskoleloven)

- fylkeskommunen skal sørge for at elevene får en trygg og god overgang
- gjøre skjønnsmessig vurdering
- en trygg og god overgang handler om at fylkeskommunen er forberedt på ungdommenes ståsted
- god dialog, som involverer ungdommene selv
- særlig hensyn til ivaretagelse av overgangen for sårbare ungdommer

Husk
samtykke!

TRYGG OG GOD OVERGANG

§ 9-4 Oppfølgingstjeneste for de som ikke er i videregående opplæring eller arbeid

- Hvordan ivareta overgangsarbeidet når avgangselever i 10.trinn **utsetter** oppstart av videregående opplæring?

OVERGANGSARBEID

1. Lete og finne relevant mål for det videregående opplæringsløpet
2. Innsøking og dokumentasjon
3. Informasjonsutveksling og praktiske avklaringer for å sikre en trygg og god overgang

Husk
samtykke!

Om overgangsarbeid (i forarbeidene til ny lov)

- Kva som er ein trygg og god overgang frå grunnskolen til vidaregåande opplæring, er ei skjønnsmessig vurdering.
- Skjønnnet er eit lovbunde skjønn, samtidig som vurderinga må gjerast med grunnlag i fagleg-pedagogisk kunnskap og erfaring.
- Ein trygg og god overgang frå grunnskolen til vidaregåande opplæring handlar mellom anna om at ungdommane og foreldre opplever overgangen som føreseieleg, og at ungdommane veit kva dei kan forvente når dei byrjar i vidaregåande opplæring.

Husk
samtykke!

Om overgangsarbeid (i forarbeidene til ny lov)

- Ein trygg og god overgang handlar også om at fylkeskommunen er førebudd på kva erfaringar ungdommane har med seg frå grunnskolen.
- For å oppnå dette bør fylkeskommunen leggje til rette for ein god dialog som involverer ungdommane. I den grad ungdommane ønskjer det, bør også andre med erfaringsgrunnlag om ungdommen blir involvert

Husk
samtykke!

Hva kjennetegner et godt overgangsarbeid?

- Individuelt perspektiv
 - skreddersøm
- Unngå standardiserte valg
 - det som passer i én sak, kan bli helt feil i en annen
- Sørg for god kommunikasjon og tilstrekkelig innsikt i den enkelte sak
 - foreslå løsninger ut fra kunnskapen du får
- Gi tilbud om, og eksempler på, tiltak
 - la eleven og foresatte avgjøre hva som passer
- Vær obs på elever som ønsker å starte med «blanke ark» i videregående opplæring
 - forklar fordeler og ulemper

Husk
samtykke!

Nav: Slik kan arbeidsmarkedet bli frem mot 2035

Folk må regne med å bytte jobb oftere enn før og lære hele livet. Flere kan bli stående varig utenfor arbeidsmarkedet.

Det viser en ny analyse fra Nav, som ser på arbeidsmarkedet 15 år frem i tid.

Kan dette påvirke noe av overgangsarbeidet?

Hvordan kan grunnskolen bidra?

Hvordan påvirker dette videregående opplæring?

Må det tenkes nytt/annerledes?

Hvem er søkerne som **ikke** har mål om
fag-/svennebrev eller
studiekompetanse?

TV-anmeldelse «A-laget»: Hjertegodt

Denne serien får deg gjennom vinteren.

– Nedsatt funksjonsevne betyr ikke nødvendigvis nedsatt arbeidsevne. Likevel står mange funksjonshemmede utenfor arbeidslivet, til tross for at de ønsker å jobbe, sier forbundsleder Tove Linnea Brandvik i Norges Handikapforbund.

Handikapforbundet: – Se på kompetansen, ikke funksjonsnedsettelsen

Ifølge SSB er bare 37,5 prosent av funksjonshemmede i arbeid, mot 78,4 prosent av befolkningen for øvrig. ke denne andelen.

Dette selskapet ansetter kun personer med Asperger

IT-selskapet Unicus ansetter kun personer med Asperger syndrom. Selskapet opplever stor vekst og oppretter filialer i Stavanger og Stockholm.

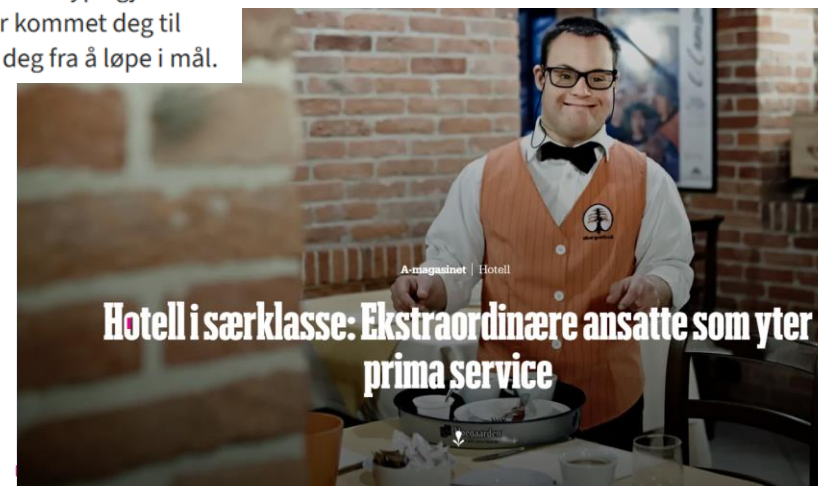
Synspunkt: Slik får vi flere personer med funksjonsnedsettelse inn i arbeidslivet

Se for deg, at du til tross for en krevende hinderløype gjennom sølepytter, over gjerder og under grener har kommet deg til målstreken. Der står det noen og blokkerer deg fra å løpe i mål.

- Jeg skulle jobbet bak skranken på NAV

Torstein Lerhol

Hotell i særklasse: Ekstraordinære ansatte som yter prima service

Bli med til Albergo Etico, trestjernes-hotellet der de ansatte har to ting til felles: de har Downs syndrom, og de brenner for hotellfaget.

Jurist diskriminert grunnet funksjonsnedsettelse

Peker på alarmerende økning: – I Nordland er utfordringen særlig stor

Utviklingen er spesielt bekymringsfull i Nordland. Fylket er blant dem som har en høy andel unge uføre, slår Børge Bøyum fast.
Foto: FREM

– Faller ut

Dette er det høyeste nivået som noen gang er registrert.

I Nordland er utfordringen særlig stor – fylket har et av landets høyeste nivåer av unge utenfor både arbeid og utdanning.

– Vi ser at mange unge faller ut av arbeidslivet tidlig, ofte på grunn av psykiske helseutfordringer eller manglende tilknytning til skole og arbeidsliv.

Denne utviklingen må snus, sier Børge Bøyum, administrerende direktør i FREM.

Hvilke muligheter og begrensninger ser vi?

for eleven som er:

- rullestolbruker
- fargeblind
- svaksynt
- lettere psykisk utviklingshemmet
- under rehabilitering etter kreftsykdom

eller eleven som har:

- dysleksi
- nedsatt hørsel
- adhd
- autisme

k, dans og drama
ktro og datateknologi
Naturbruk
Teknologi og industri
Medier og kommunikasjon
Kunst, design og eksponeringsdesign
Restaurant- og matfag
Bygg- og anleggsteknikk
Helse- og oppvekst
Informasjonsteknologi og medieproduksjon
Idrett
Studiespesialisering

MED MÅL OG MENING?

Hva ligger bak valgene som ungdommene gjør?

- klare fremtids-/yrkesvalg?
 - rådgiving?
 - interesser?
 - venners valg?
- foreldrenes ønsker?
- arbeidsmarkedet?
 - tilfeldigheter?
 - tilgjengelighet?
 - annet?

Alle elever må søke på utdanningsprogram

HVA SKAL MÅLET VÆRE når FULL KOMPETANSE synes UTENFOR rekkevidde?

HUSK!

Full kompetanse *kan* fortsatt være eller bli aktuelt - senere

Foto: Stockbilder

Sammenheng mellom mål, organisering og individuelt innhold i opplæringen?

Alle trenger å kunne noe om matlaging og kosthold = søke til restaurant og matfag

ADL-ferdigheter er viktige for alle, men kanskje ikke det viktigste innholdet i opplæringsløpet

Behov for skjerming og en-til-en-oppfølgning fra start = varig utenforskap

NØKKELFAKTORER

Tidlig involvering
av **eleven** og
foresatte, aktuell
videregående
skole og andre
samarbeids-
partnere

Kartlegg bredt
eleven sine evner,
interesser,
muligheter, osv.
(Noen ganger er
løsningen veldig
annerledes enn
man tror...)

Se etter
muligheter!
Også de du
ikke tror finnes
😊

OVERGANGSARBEIDET ER GODT NOK NÅR...

...det sikrer elevene en forutsigbar, trygg og god overgang fra grunnskolen til videregående opplæring, uavhengig av om elevene kommer fra, eller skal til, en offentlig eller privat skole.

Noen valg som gjøres i grunnskolen *kan* påvirke veien videre...

- ❑ Valg av fremmedspråk
- ❑ Tidlig skolestart og forsere progresjon ved å hoppe over trinn
 - Vgo-elever som ikke fyller 18 år det året de begynner som lærlinger kan oppleve forsinkelser i læretid som følge av for eksempel arbeidstidsordninger, førerkort/førerrett, mm.
- ❑ Fritak fra fag
 - Foresatte tar bestemmelsen uten tilstrekkelig kunnskap om mulige konsekvenser ved eks. inntak, eller for fag-/svennebrev

Takk for at du lyttet!

Seniorrådgiver Ninni Jensen
Oppvekst og velferdsavdelinga
Ninni.Jensen@statsforvalteren.no
Telefon 75 53 15 00

Statsforvalteren

